

Thời sự Việt Nam

Ngày Thứ tư 09 tháng 3 năm 2022

Nhà thầu Nga rút khỏi dự án tại VN vì lệnh cấm vận của Mỹ

RFA

Nhà máy nhiệt điện Long Phú 1 /Petrovietnam

Tập đoàn Nga Power Machines, thành viên đứng đầu trong liên doanh tổng thầu PM-PTSC xây dựng Nhà máy Nhiệt điện Long Phú 1 tại Việt Nam, muốn rút khỏi dự án do sợ lỗi vì bị lệnh cấm vận của Mỹ lâu nay. Báo Tuổi Trẻ trong nước loan tin ngày 8/3, dẫn thông tin từ Ban Quản lý Dự án Nhà máy Nhiệt điện Long Phú 1 như vừa nêu.

Cụ thể, Ban này đã kiến nghị Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam (PVN) giải quyết chấm dứt hợp đồng thiết kế, mua sắm, xây lắp (EPC) với đối tác Nga. Lý do được nêu ra vì Power Machines bị Mỹ cấm vận nên khó có thể tiếp tục thực hiện hợp đồng đã ký kết.

Power Machines vào năm 2018 bị Mỹ cấm vận vì liên quan đến bán đảo Crimea mà Nga cưỡng chiếm trước đó. Ban Lãnh đạo Ban Quản lý Dự án Nhiệt điện Long Phú 1 cho biết lệnh cấm vận như thế khiến các giao dịch với tập đoàn này để thực hiện hợp đồng gặp nhiều khó khăn và mọi việc bị đóng băng khi dự án hoàn thành được gần 78% dự án.

Vào tháng 2/2019, Power Machines thông báo dừng hợp đồng với lý do 'bất khả kháng'; nhưng phía VN không chấp nhận.

Tháng 9-2019, phía Power Machines có thư thông báo khởi kiện chủ đầu tư và thành viên liên danh PTSC lên Trung tâm Trọng tài quốc tế tại Singapore. Tuy nhiên, Power Machines vẫn đề xuất đàm phán hòa giải để rút khỏi dự án mà không bị lỗ với điều kiện phía Việt Nam phải bồi hoàn tất cả các chi phí mà họ đã chi, dự kiến chi không thuộc hợp đồng...

Nhà máy nhiệt điện Long Phú 1 tại huyện Long Phú, tỉnh Sóc Trăng có công suất 1.200MW, do liên danh PM - PTCS (Tổng công ty cổ phần Dịch vụ kỹ thuật dầu khí Việt Nam, đơn vị thành viên của PVN) là tổng thầu EPC với tổng giá trị hợp đồng là 1,2 tỉ USD.

Cuộc chiến Nga-Ukraine 2022 có giống cuộc chiến biên giới Trung-Việt năm 1979?

Một người đàn ông đi giữa những ngôi nhà bị phá hủy trong cuộc không kích của Nga vào thành phố Bila Tserkva, miền trung Ukraine vào ngày 8 tháng 3 năm 2022.

Rạng sáng 24/2/2022, Nga chính thức tiến hành cuộc xâm lược Ukraine, đánh dấu bước leo thang lớn đối với xung đột Nga-Ukraine bắt đầu từ năm 2014.

Khi xung đột Nga - Ukraine bước sang ngày thứ sáu với mức độ khốc liệt ngày càng tăng, tờ The Diplomat đã có bài so sánh cuộc chiến này với cuộc xâm lược Việt Nam của Trung Quốc vào năm 1979.

Theo The Diplomat, cuộc xâm lược của Nga, sau khi không đảm bảo được cam kết từ Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương (NATO) không mở rộng thành viên sang Ukraine, làm nhớ lại cuộc xâm lược Việt Nam của Trung Quốc vào năm 1979, sau khi nước này nghiêng hẳn về Liên Xô khi ký Hiệp ước Hữu nghị và Hợp tác với Moscow vào một năm trước đó.

Nhiều cư dân mạng Việt Nam đã rút ra sự tương đồng giữa hai cuộc xâm lược: một cường quốc lớn, không hài lòng với chính sách đối ngoại của một nước nhỏ hơn, quyết

định tiến hành một cuộc xâm lược để dạy cho ‘thế lực nhỏ’ một bài học. Theo nghĩa này The Diplomat cho rằng, việc Trung Quốc phát động một cuộc xâm lược chớp nhoáng vào Việt Nam vào rạng sáng ngày 17 tháng 2 năm 1979, với hơn 600.000 quân có sự tham gia gần giống với cuộc xâm lược Ukraine của Nga.

Tiến sĩ Nguyễn Huy Vũ khi trao đổi với RFA từ Na Uy hôm 8/3 cho rằng, về mặt hình thức mà nói, cả hai cuộc chiến khá tương đồng nhau, và đó là chuyện một nước lớn đi xâm lược một nước láng giềng nhỏ hơn có chủ quyền. Tuy vậy, mục đích của hai cuộc xâm lược có vẻ khác nhau. Ông Vũ giải thích:

“Trong cuộc xâm lược của Trung Quốc vào Việt Nam năm 1979, mục tiêu chính của Trung Quốc đó là nấn gân Việt Nam, ngăn chặn chuyện Việt Nam kết hợp với Liên Xô mà làm mất an ninh của Trung Quốc. Việc Trung Quốc chỉ tiến hành các hoạt động quân sự nhanh chóng ở biên giới vì lo ngại Liên Xô có thể đổ quân và vũ khí vào giúp Việt Nam và cùng lúc tấn công Trung Quốc.”

Còn mục đích chính của cuộc xâm lược của Nga vào Ukraine hiện nay, theo Tiến sĩ Nguyễn Huy Vũ là chủ yếu nhằm sáp nhập Ukraine vào Nga, cho dù Nga viện dẫn các lý lẽ khác nhau biện minh cho cuộc xâm lược. Tiến sĩ Vũ nói tiếp:

“Ukraine ở trong một tình huống không có đồng minh với các cam kết bảo vệ lãnh thổ, vì vậy mà họ dễ bị tổn thương khi người Nga đưa quân vào. Lúc này, vì không có các đồng minh lớn một cách chính thức để bảo đảm an ninh quốc gia, Ukraine chiến đấu gần như là đơn độc. Các khoản trợ giúp của các quốc gia dành cho Ukraine chủ yếu bởi vì họ không muốn thấy Nga sáp nhập Ukraine, trở thành một nước lớn và làm mất thế cân bằng chiến lược ở châu Âu.”

Cũng theo The Diplomat, mặc dù rất thú vị khi rút ra mối liên hệ giữa hai cuộc chiến xâm lược này, nhưng sự ví von như vậy đã bỏ sót một điểm khác biệt cơ bản giữa Việt Nam vào năm 1979 và Ukraine vào năm 2022. Cụ thể, Trung Quốc đã xâm lược một quốc gia được hậu thuẫn bởi một siêu cường mà họ đã có hiệp ước chính thức, trong khi Ukraine không chính thức là một phần của bất kỳ liên minh quân sự nào với phương Tây. Trong khi mục tiêu của hai cuộc xâm lược có thể giống nhau - nhằm làm suy giảm niềm tin của Việt Nam và Ukraine vào các cam kết an ninh của Liên Xô và NATO.

Trả lời RFA từ Hà Nội hôm 8/3, Giáo sư Nguyễn Đình Cống cho rằng, chiến tranh Nga-Ukraine 2022 và chiến tranh Trung-Việt 1979 có chỗ giống và cũng có khác nhau. Giống ở chỗ hai cuộc chiến đều phi nghĩa, nước lớn đánh nước láng giềng nhỏ và đã từng rất thân thiết, giống ở chỗ Trung và Nga đều bịa đặt ra những lý do xảo trá, vu cáo để gây chiến, bị đại đa số các chính phủ và nhân dân trên toàn thế giới lên án. Còn khác nhau giữa hai cuộc chiến thì theo Giáo sư Nguyễn Đình Cống có nhiều. Ông kể ra vài điểm khác nhau cơ bản:

“Một là Trung quốc nói sẽ dạy cho Việt Nam bài học vì muốn làm “Tiểu bá” (trong khi họ bảo Liên Xô là đại bá), còn Nga nhằm trừng phạt Ukraine vì muốn gia nhập khối NATO, bị vu cho là có khuynh hướng phát xít.

Hai là Trung quốc chỉ đánh vào sáu tỉnh biên giới rồi bị nện cho tơi tả, phải rút về, trong lúc đánh nhau hình như không đàm phán. Nga thì đánh sâu vào đến thủ đô của Ukraine và hai bên đã có vài cuộc đàm phán.

Ba là Trung quốc giỏi tuyên truyền dối trá nên gần như toàn thể dân của họ không có tiếng nói phản đối nào đáng kể, nhưng lực lượng tại Việt Nam theo và ủng hộ Trung

quốc cũng không làm được gì. Nga thì bị một số người trong nước phản đối, nhưng lại được sự đồng tình của một số dân Ukraine có nguồn gốc từ Nga.

Điều thứ tư theo Giáo sư Nguyễn Đình Cống là cuộc chiến đấu của Việt Nam tuy có được sự ủng hộ của nhân dân thế giới, nhưng sự ủng hộ đó không mạnh mẽ bằng sự ủng hộ đối với Ukraine.

Lính Trung Quốc bị bắt được các chiến binh Việt Nam giữ lại trên chiến trường Cao Bằng, ngày 26 tháng 2 năm 1979. AFP PHOTO.

Dù Việt Nam có đồng minh chính thức khi Trung Quốc xâm lược vào năm 1979, nhưng theo The Diplomat, khó có thể đoán được liệu cuộc xâm lược của Trung Quốc vào Việt Nam có bị hạn chế khi không có liên minh Việt-Xô hay không, hay liệu Trung Quốc có xâm lược nếu Hà Nội chưa bao giờ nghiêng về phía Liên Xô ngay từ đầu.

Hiện một số cư dân mạng ở Việt Nam đã bày tỏ lo lắng rằng việc Nga xâm lược Ukraine nhắc nhở họ về mối đe dọa về một cuộc xâm lược bất ngờ tiềm tàng của Trung Quốc nếu Việt Nam nghiêm túc xem xét việc tham gia một liên minh do Hoa Kỳ dẫn đầu chống lại Trung Quốc trong tương lai.

Nhà nghiên cứu Đinh Kim Phúc khi trả lời RFA từ Sài Gòn hôm 8/3 nhận định:

“Nga động binh tiến hành xâm lược Ukraine với rất nhiều lý do nguy hiểm là Nga bảo vệ lợi ích cốt lõi của mình, trước sự bành trướng của Mỹ và khối NATO... hay thực chất là Nga xâm lược Ukraine để thực hiện tham vọng khôi phục lại đế quốc Nga thời kỳ Nga Sa Hoàng mà Putin hằng mơ ước? Còn lý do đầu tiên mà Putin đưa ra là để bảo vệ những người nói tiếng Nga trong khu vực tự trị ở Ukraine, thì tôi cho rằng cũng hoàn toàn nguy hiểm. Nếu như chính quyền Kiev tàn sát, diệt chủng người nói tiếng Nga thì đã có LHQ xử lý. Đằng này Ukraine là nước có chủ quyền, tự trị hay không là công việc nội bộ.”

Theo nhà nghiên cứu Đinh Kim Phúc, một trong những nguyên tắc của LHQ là không can thiệp công việc nội bộ của nước khác và không có lý do gì để bảo vệ hành động này của Putin. Ông Phúc cho biết ông lên án hành vi Nga xâm lược Ukraine. Liên quan việc một số tướng lãnh quân đội Việt Nam ủng hộ Nga trong xung đột với Ukraine, nhà nghiên cứu Đinh Kim Phúc, nói:

“Một ai đó mà so sánh cuộc xâm lược Ukraine là một hành động tự vệ, thì chẳng khác nào thừa nhận cuộc xâm lược năm 1979 đối với VN là cuộc phản kích tự vệ. Chúng ta thấy rõ VN chưa bao giờ xâm lược TQ, mà VN có truyền thống quan hệ hữu hảo với TQ, TQ viện trợ rất lớn cho VN trong chiến tranh... Vấn đề đó ai cũng hiểu, nhưng bây giờ một số tướng của VN lại đánh đồng hành vi xâm lược Ukraine của Putin là hành động tự vệ, thì chẳng khác nào ủng hộ hành động của TQ trước đây với VN. Cuộc chiến giữa Putin và Ukraine mới diễn ra 12 ngày, nhưng cuộc xâm lược của TQ đối với VN vào ngày 17/2/1979 không phải ngày một ngày hai mà kéo dài đến 10 năm.”

Theo nhà nghiên cứu Đinh Kim Phúc, âm mưu mà TQ nói dạy cho VN một bài học không phải là TQ muốn chiếm VN, không phải là TQ muốn đặt ách cai trị đối với VN như là chế độ phong kiến trước đây... mà TQ muốn VN thuần phục TQ, từ bỏ quan hệ với các nước phương Tây, để TQ dễ dàng thao túng ở Biển Đông, thao túng ở khu vực Đông Nam Á... Nhưng TQ đã không ngờ ý chí chiến đấu của nhân dân VN năm 1979.

Ông Phúc cho rằng ai hiếu chiến, ai ủng hộ chiến tranh, dù bất cứ trên danh nghĩa nào, đều phải bị lên án, đều phải bị phê phán... chứ không phải cứ đứng về một bên hay ủng hộ một bên khác.

Việt Nam chơi với sau sự kiện Nga tấn công Ukraine

Bình luận của Trần Ngọc Bích

Xe tăng Nga bị phá huỷ khi xâm lược Ukraine ở vùng Sumy hôm 7/3/2022 /Reuters

ASEAN phản ứng yếu ớt trước xung đột Ukraine

Trong bối cảnh Nga xâm lược Ukraine, 10 quốc gia thành viên của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) tỏ ra lo ngại về những tác động của cuộc chiến này đối với tranh chấp ở Biển Đông. Do nỗ lực đơn phương của Nga nhằm thay đổi hiện trạng trùng hợp với các động thái gây hấn của Trung Quốc ở Biển Đông, ASEAN lo ngại rằng nếu hành động của Nga được dung thứ, điều đó có thể sẽ có những tác động lan sang khu vực lân cận của họ.

Ngày 26/2, ASEAN đã đưa ra một tuyên bố đối với Nga - Một trong những đối tác chiến lược của khối, nói rằng họ "quan ngại sâu sắc" về tình hình đang diễn ra và những hành động thù địch ở Ukraine. Tuyên bố được đưa ra sau khi quân đội Nga bắt đầu các cuộc tấn công quân sự vào các thành phố chính của Ukraine. Nga là một trong chín đối tác chiến lược của ASEAN, bao gồm Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, Ấn Độ, Australia, New Zealand, Mỹ và Liên minh châu Âu (EU).

Tuyên bố viết: “Chúng tôi kêu gọi tất cả các bên liên quan thực hiện kiềm chế tối đa và nỗ lực tối đa để theo đuổi các cuộc đối thoại thông qua tất cả các kênh, bao gồm cả các biện pháp ngoại giao để kiềm chế tình hình, giảm leo thang căng thẳng và tìm kiếm giải pháp hòa bình phù hợp với luật pháp quốc tế cũng như các nguyên tắc của Hiến chương Liên hợp quốc (LHQ) và Hiệp ước Thân thiện và Hợp tác (TAC) ở Đông Nam Á”.

(1)

Tuy nhiên, tuyên bố của ASEAN về cuộc xâm lược Ukraine của Nga rất yếu ớt. Phản ứng yếu ớt đến nỗi cả hai từ “Nga” và “xâm lược” đều không xuất hiện trong các tuyên bố bằng văn bản mà chỉ có những lời kêu gọi đối thoại và thương lượng hòa bình. Đây là một điều đáng xấu hổ đối với ASEAN với tư cách là một nhóm. Tuy nhiên, để có được

một văn kiện đồng thuận của cả khối, cần có được sự đồng ý của Myanmar, quốc gia đã xích lại gần Nga sau cuộc đảo chính hồi tháng 2 năm ngoái, thì tuyên bố này cũng được coi là cố gắng của Hiệp hội này.

Những phản kháng mạnh mẽ vẫn không đủ

Các tuyên bố và lập trường riêng của các nước Đông Nam Á có ý nghĩa quan trọng hơn.

Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Singapore đã lên án mạnh mẽ "bất kỳ cuộc xâm lược vô cớ nào đối với một quốc gia có chủ quyền dưới bất kỳ lý do nào". Người phát ngôn nói thêm rằng Singapore "lo ngại nghiêm trọng" về "chiến dịch quân sự đặc biệt" của Nga ở vùng Donbas, và những thông tin về các cuộc tấn công trên bộ và trên không nhằm vào nhiều mục tiêu ở Ukraine: "Chúng tôi nhắc lại rằng chủ quyền, độc lập và toàn vẹn lãnh thổ của Ukraine phải được tôn trọng". [\(2\)](#)

Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Indonesia Teuku Faizasyah nói rằng Indonesia lo ngại sự leo thang xung đột vũ trang ở Ukraine mà gây nguy hiểm nghiêm trọng đến sự an toàn của người dân và ảnh hưởng đến hòa bình trong khu vực. Ông Faizasyah nói: "(Chúng tôi) khẳng định rằng luật pháp quốc tế và Hiến chương LHQ về toàn vẹn lãnh thổ phải được tôn trọng và lên án bất kỳ hành động nào rõ ràng vi phạm lãnh thổ và chủ quyền của một quốc gia". [\(3\)](#)

Đại hội đồng Liên hợp quốc hôm 2/3 đã thông qua một nghị quyết với đa số phiếu áp đảo, theo đó “vận dụng những điều khoản mạnh mẽ nhất” phản đối “hành động gây hấn” của Nga đối với Ukraine. Trong số 10 quốc gia thành viên ASEAN, có tám thành viên bỏ phiếu tán thành nghị quyết, Việt Nam và Lào bỏ phiếu trắng. Lá phiếu của Myanmar là do Đại diện thường trực, người không đại diện cho chính quyền quân sự của nước này, bỏ phiếu.

Một điều đáng ngạc nhiên là, thay vì đứng về phía các quốc gia Đông Nam Á lục địa - một khuôn mẫu phổ biến hiện nay trong ASEAN - Thái Lan và Campuchia đã bỏ phiếu ủng hộ nghị quyết lên án Nga của Đại hội đồng LHQ. Việc hai nước quyết định ủng hộ nghị quyết của LHQ có lẽ xuất phát từ mong muốn đi đúng hướng và tránh sự chỉ trích nặng nề từ bất kỳ đối tác quan trọng nào. Việc Campuchia bỏ phiếu ủng hộ cũng cho thấy Trung Quốc đã không tìm cách “huy động” sự ủng hộ về mặt ngoại giao cho Nga ở Đông Nam Á, vì Phnom Penh lâu nay luôn ủng hộ quan điểm của Bắc Kinh tại các diễn đàn đa phương.

Biểu tình phản đối Nga xâm lược Ukraine ở Tokyo, Nhật Bản hôm 5/3/2022. Reuters

Vì sao Việt Nam bỏ phiếu trắng?

Hành động bỏ phiếu trắng của Việt Nam đã làm nổi bật hai nghịch lý. Thứ nhất, việc Nga tấn công Ukraine được cho là một hành vi vi phạm luật pháp quốc tế, trong khi đó, Việt Nam luôn muốn làm nổi bật vấn đề “chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ” khi Trung

Quốc có những động thái hung hăng ở Biển Đông, nhưng Việt Nam lại “làm ngơ” trước vấn đề này.

Nghịch lý thứ hai là những vũ khí hiện đại mà Việt Nam mua từ Nga lại chính là những vũ khí sẽ được sử dụng để chống lại Trung Quốc – quốc gia hiện có vẻ là “người bạn tốt nhất” của Nga. Có thể, việc Việt Nam và Lào bỏ phiếu trắng là do mối quan hệ lịch sử sâu sắc của hai nước này với Nga cũng như sự phụ thuộc về thiết bị quân sự vào Nga. Điều này đặc biệt quan trọng đối với Hà Nội: ước tính 84% thiết bị quân sự của Việt Nam đến từ Nga (Lào là 44%). Điều này khiến Việt Nam phụ thuộc vào việc cung cấp và bảo trì thiết bị từ Nga, điều tối cần thiết nếu Hà Nội muốn duy trì khả năng răn đe đối với sự xâm lược của Trung Quốc.

Tuyên bố chung mạnh mẽ giữa Nga và Trung Quốc hôm 4/2 cam kết ủng hộ nhau bảo vệ các lợi ích cốt lõi đã gây bất ngờ cho nhiều người trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Trung Quốc từ trước đến nay vẫn coi Biển Đông là một trong những lợi ích cốt lõi của mình. Việt Nam hiểu rõ giới hạn của mình trong mối quan hệ tay ba Nga - Việt Nam - Trung Quốc. Việt Nam đang trong vị trí rất chông chênh, khi mà những vũ khí Nga bán cho Việt Nam, thì đồng thời Nga cũng cung cấp cho Trung Quốc. Nếu xảy ra xung đột trên Biển Đông, liệu các vũ khí của Nga cung cấp cho Việt Nam có phát huy hiệu quả như mong đợi?

Việt Nam nên lo lắng

Đối với ASEAN, các chuyên gia cho rằng việc Nga xâm lược Ukraine có thể so sánh với các động thái bành trướng của Trung Quốc ở Biển Đông, nơi ASEAN cũng cho rằng người láng giềng khổng lồ đang nỗ lực đơn phương nhằm thay đổi hiện trạng. Chuyên gia Gilang Kembara tại Trung tâm Nghiên cứu chiến lược và quốc tế Indonesia nêu rõ:

“Có sự lo ngại về việc nếu Mỹ bận rộn với cuộc xung đột ở châu Âu, Trung Quốc có thể lấp đầy khoảng trống ở châu Á bằng cách xâm lược Đài Loan hoặc tăng cường sự hiện diện của họ ở Biển Đông và biển Hoa Đông”. (4)

Các chuyên gia quốc tế cũng cảnh báo rằng Trung Quốc sẽ không để cuộc khủng hoảng Nga-Ukraine diễn ra một cách lãng phí. Trong lúc thế giới bận tâm về việc Moskva xâm lược Ukraine, Bắc Kinh tranh thủ đẩy mạnh chiến dịch ở Biển Đông bằng cách thực hiện các cuộc tập trận quân sự ở vùng biển giữa tỉnh Hải Nam và Việt Nam, qua đó thách thức khả năng bảo vệ chủ quyền của Hà Nội trong khu vực này (5). Cuộc tập trận gần đây nhất là từ 6 giờ chiều ngày 4/3 đến 6 giờ chiều ngày 15 tháng ba trên vùng biển ở khu vực ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ. Nếu đối chiếu các toạ độ được MSA đăng với bản đồ Google thì vùng tập trận gần với thành phố Huế của Việt Nam hơn là khu vực đảo Hải Nam của Trung Quốc. Khoảng cách từ khu vực tập trận đến Huế ước tính khoảng 100 km, tức nằm hoàn toàn trong vùng đặc quyền kinh tế của Việt Nam.

Trước hành động mới của Trung Quốc ở Biển Đông, Bộ Ngoại giao Việt Nam vẫn lên tiếng phản đối như thường lệ là yêu cầu Trung Quốc tôn trọng vùng đặc quyền kinh tế của Việt Nam và yêu cầu Bắc Kinh không có hành động làm phức tạp thêm tình hình. Bộ Ngoại giao Việt Nam cho biết thêm là đã có giao thiệp với phía Trung Quốc nhưng không rõ là giao thiệp như thế nào, và phản ứng của Trung Quốc ra sao.

Một con bài quan trọng để nhằm đối trọng lại sức mạnh của Trung Quốc ở Biển Đông là Nga, nay đã có thể “vuột” khỏi tay Việt Nam vì tầm quan trọng của Trung Quốc lớn hơn. Vậy Việt Nam sẽ còn con bài gì trong tay?